

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista ja laiksi arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 99/1999 vp laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista ja laiksi arvo-osuustileistä annetun

lain 5 a §:n muuttamisesta. Eduskunta, jolle talousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 10/1999 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee selvitysjärjestelmässä toteutettavaa maksujen nettouttamista ja muuta selvittämistä sekä sellaisten toimitusvelvoitteiden nettouttamista ja muuta selvittämistä, jotka liittyvät:

1) sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 2 §:ssä tarkoitettujen sijoituskohdeiden sekä muiden niihin rinnastettavien arvopaperien ja johdannaissovimusten kauppaan; tai

2) Suomessa tai muussa maassa laillisen valuutan tai valuuttayksikköjen kauppaan.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaiseen 1 momentissa tarkoitettuun arvopaperi-, johdannais- ja valuuttakauppaan liittyvien maksu- ja toimitusvelvoitteiden nettouttamiseen, jota ei toteuteta selvitysjärjestelmässä.

Tämä laki koskee myös vakuuksia, jotka on annettu sopijapuolelle tai selvitysjärjestelmän osapuolelle tässä pykälässä tarkoitettua toimintaa varten taikka keskuspankille sen hoitaessa keskuspankkitoimintoja.

2 §

Määritelmiä

Selvitysjärjestelmällä tarkoitetaan tässä laissa sääntöihin perustuvaa järjestelmää:

1) jota keskuspankki, luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 2 §:ssä tarkoitettu luottolaitos, arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu selvitysyhteisö, kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/1988) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettu optioyhteisö taikka edellä mainittuja vastaava ulkomainen yhteisö ylläpitää yksin tai yhdessä muiden tässä kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa; tai

2) jossa määritetään ja toteutetaan rahamääriäisiä velvoitteita ja jossa maksujärjestelmän katteet siirretään keskuspankissa olevan tilin kautta; taikka

3) jonka valtiovarainministeriö on yhteisön hakemuksesta hyväksynyt selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin

98/26/EY soveltamisalaan kuuluvaksi järjestelmäksi tai sitä vastaavaksi järjestelmäksi.

Nettoutuksella tarkoitetaan tässä laissa sitä, että tavanomaisena pidettävän sopimusehdon mukaan:

1) kahden sopijapuolen vastakkaiset maksu- tai toimitusvelvoitteet yhdistetään eräänymispäivän mukaan yhdeksi maksuvelvoitteeksi tai samanlaisen sijoituskohteen toimitusvelvoitteeksi; tai

2) usean selvitysjärjestelmän osapuolen velvoitteet yhdistetään 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla selvitysjärjestelmässä; taikka

3) kaikki sopijapuolten väliset maksu- ja toimitusvelvoitteet eräänntyvät tai voidaan eräännyttää ja yhdistää sovitulla tavalla, jos yhtä sopijapuolta vastaan aloitetaan maksukyvyttömyysmenettely.

Vakuudellisella selvityssopimuksella tarkoitetaan selvitysjärjestelmän sääntöjä, joiden mukaan selvitysjärjestelmän osapuolelle on annettava vakuus selvitykseen liittyvien velvoitteiden täyttämistä, sekä muuta arvopaperi-, johdannais- tai valuuttakaupassa tavanomaista sopimusta, jonka mukaan toiselle sopijapuolelle on annettava vakuus nettoutettavan velvoitteen täyttämistä.

Selvitysjärjestelmän osapuolella tarkoitetaan selvitysjärjestelmän ylläpitäjää ja yhteisöä, joka osallistuu selvitysjärjestelmän toimintaan.

Keskuspankilla tarkoitetaan Suomen Pankkia, Euroopan keskuspankkia ja muiden valtioiden keskuspankkeja.

Selvitystilillä tarkoitetaan selvitysjärjestelmän osapuolen selvitysjärjestelmän toimintaan osallistuvan yhteisön lukuun pitämää arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 16 §:ssä tarkoitettua kaupintatiliä ja arvopaperimarkkinalain 4 a luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitettua rahavarojen tiliä.

Maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisella tarkoitetaan konkurssin, yrityksen saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyn aloittamista taikka päätöstä luottolaitoksen toiminnan keskeyttämisestä, selvitystilasta, sulkemisesta tai toimiluvan peruuttamisesta sekä muuta näihin verrattavaa viranomaisen päätöstä pakkotäytäntöönpanoon ryhtymisestä.

3 §

Nettoutus konkurssissa

Ennen konkurssin alkamista syntyneet velvoitteet saadaan nettouttaa konkurssin estä-

mättä ja nettoutus sitoo sopijapuolen ja selvitysjärjestelmän osapuolen konkurssissa.

Jos velvoitteet on ilmoitettu selvitysjärjestelmän sääntöjen mukaan selvittäväksi selvitysjärjestelmän osapuolen konkurssin alkamisen jälkeen, velvoitteiden nettoutus konkurssin alkamispäivänä sitoo osapuolen konkurssissa, jos selvitysjärjestelmän ylläpitäjä voi osoittaa, että se ei tiennyt eikä sen pitänyt tietää konkurssin alkamisesta silloin, kun velvoitteet nettoutettiin.

4 §

Nettoutuksen vaikutus takaisinsaantiin

Nettoutus ei peräydy takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 10 §:n perusteella, vaikka suoritus on tapahtunut epätavallisin maksuvälinein, ennenaikaisesti tai määrällä, jota pesän varoihin nähden on pidettävä huomattavana.

Vakuudellisen selvityssopimuksen mukaisesti annettu vakuus ei peräydy takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 14 §:n perusteella.

5 §

Nettoutus yrityksen saneerauksessa

Velvoite voidaan nettouttaa yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 17 §:ssä tarkoitettuna maksukiellon, 19 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuna perintäkiellon sekä 22 §:n nojalla määrätyn väliaikaisen kiellon estämättä.

Vakuudellisen selvityssopimuksen mukaisesti annettuun vakuuteen perustuvat oikeudet voidaan toteuttaa yrityksen saneerauksesta annetun lain 19 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan sekä 22 §:n nojalla määrätyn väliaikaisen kiellon estämättä.

Jos velallinen selvittäjän antaman suostumuksen mukaisesti jatkaa arvopaperi-, johdannais- tai valuuttakauppaa, saneerausmenettelyn aikana syntyvät velvoitteet voidaan saneerausmenettelyn estämättä nettouttaa velvoitteisiin, jotka ovat syntyneet ennen menettelyn aloittamista. Nettoutettavan velvoitteen katsotaan tällöin kokonaan syntyneen saneerausmenettelyn aikana. Jollei selvittäjää ole määrätty, tuomioistuimien voi antaa luvan tämän momentin mukaisen kaupan käynnin jatkamiseen.

Mitä tässä pykälässä säädetään yrityksen saneerauksesta, koskee soveltuvin osin yksityishenkilön velkajärjestelyä.

6 §

Nettoutus luottolaitoksen maksukyvyttömyysmenettelyssä

Velvoitteet, jotka ovat syntyneet ennen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamista, voidaan nettouttaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 93 §:n, liikepankkilain (1269/1990) 35 §:n, säästöpankkilain (1270/1990) 100 §:n ja osuuspankkilain (1271/1990) 58 §:n estämättä.

Jos velvoitteet on ilmoitettu selvitysjärjestelmän sääntöjen mukaan selvitettäväksi selvitysjärjestelmän osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen, velvoitteiden nettoutus maksukyvyttömyysmenettelyn alkamispäivänä sitoo maksukyvyttömyysmenettelyssä, jos selvitysjärjestelmän ylläpitäjä voi osoittaa, että se ei tiennyt eikä sen pitänyt tietää maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisesta silloin, kun velvoitteet netoettiin.

Vakuudellisen selvityssopimuksen mukaisesti annettuun vakuuteen perustuvat oikeudet voidaan toteuttaa 1 momentissa mainittujen lainkohtien estämättä, vaikka maksukyvyttömyysmenettely vakuuden antanutta luottolaitosta kohtaan on alkanut.

7 §

Nettoutuksen vaikutus ulosottoon

Jos velalliselta ulosmitattu saaminen on nettoitettu ennen maksukiellon tiedoksiantamista, ulosmittaus kohdistuu yhdistettyyn maksu- tai toimitusvelvoitteeseen. Ulosmitattua saamista ei saa nettouttaa velvoitteeseen, joka on syntynyt maksukiellon tiedoksiantamisen jälkeen.

Jos velvoitteet on ilmoitettu selvitysjärjestelmän sääntöjen mukaan selvitettäväksi maksukiellon tiedoksiantamisen jälkeen, velvoitteiden nettoutus maksukiellon tiedoksiantamispäivänä sitoo 1 momentin estämättä ulosotossa, jos selvitysjärjestelmän ylläpitäjä voi osoittaa, että se ei tiennyt eikä sen pitänyt tietää maksukiellosta silloin, kun velvoitteet nettoettiin.

8 §

Säännösten soveltaminen selvitysjärjestelmässä

Jos velvoite saadaan tämän lain säännösten mukaan nettouttaa selvitysjärjestelmän osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn estämättä, se saadaan myös muulla tavoin selvittää selvitysjärjestelmässä, vaikka osapuolta vastaan on aloitettu maksukyvyttömyysmenettely.

Selvitysjärjestelmässä selvitettävän velvoitteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa syntyneen silloin, kun selvitysjärjestelmän osapuolella ei selvitysjärjestelmän sääntöjen mukaan ole oikeutta yksipuolisesti peruuttaa velvoitetta koskevaa määräystä.

9 §

Selvitysjärjestelmän osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisesta ilmoittaminen

Selvitysjärjestelmän osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisesta päättäneen tuomioistuimen tai muun viranomaisen on välittömästi ilmoitettava päätöksestään valtiovarainministeriölle. Ministeriön on viipymättä ilmoitettava päätöksestä kyseisen selvitysjärjestelmän ylläpitäjälle ja muiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden komissiolle ilmoittamille asianomaisille viranomaisille.

10 §

Keskuspankille annettu vakuus

Keskuspankkitoimintojen yhteydessä keskuspankille annettuihin vakuuksiin liittyvät oikeudet voidaan toteuttaa vakuudenantajan maksukyvyttömyysmenettelyn tai muun siihen verrattavan menettelyn alkamisesta huolimatta. Vakuus ei peräydy takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 14 §:n perusteella.

11 §

Luottojärjestelyn ja selvitystilin käyttö maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen

Selvitysjärjestelmän osapuolen selvitysjärjestelmän yhteydessä olevaa luottojärjestelyä voidaan käyttää selvitysjärjestelmän osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn estämättä järjestelmässä käytettävissä olevaa vakuutta vastaan osapuolen velvoitteiden täyttämiseen selvitysjärjestelmässä.

Selvitysjärjestelmän osapuolen selvitysjärjestelmän selvitystilillä olevia varoja ja arvopapereita voidaan käyttää maksukyvyttömyysmenettelyn estämättä selvitysjärjestelmän osapuolen velvoitteiden täyttämiseen järjestelmässä. Jos velvoite on ilmoitettu selvitysjärjestelmän sääntöjen mukaan selvitetäväksi osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen, selvitystilillä olevia varoja ja arvopapereita saadaan kuitenkin käyttää kyseisen velvoitteen täyttämiseen vain maksukyvyttömyysmenettelyn alkamispäivänä.

Arvo-osuustileistä annetun lain 16 §:ssä tarkoitetuille kaupintatileille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvista panttioikeuksista säädetään arvopaperimarkkinalain 4 a luvun 11 §:ssä.

12 §

Sovellettava laki

Jos yhteisö, johon ei sovelleta Suomen lakia, on osapuolena selvitysjärjestelmässä, johon sovelletaan Suomen lakia, sovelletaan yhteisön maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen yhteisön selvitysjärjestelmään osallistumisesta johtuviin tai sen yhteydessä syntyneisiin oikeuksiin ja velvoitteisiin Suomen lakia.

Jos yhteisö, johon sovelletaan Suomen lakia, on osapuolena sellaisessa selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopapereiden selvitysjärjestelmissä annetun direktiivin soveltamisalaan kuuluvassa selvitysjärjestelmässä tai sitä vastaavassa Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion selvitysjärjestelmässä, johon ei sovelleta Suomen lakia, sovelletaan yhteisön maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen yhteisön tuohon selvitysjärjestelmään osallistumisesta

johtuviin tai sen yhteydessä syntyneisiin oikeuksiin ja velvoitteisiin sen valtion lakia, jota sovelletaan kyseiseen selvitysjärjestelmään.

Jos arvopaperia ei ole laskettu liikkeeseen kirjallisena tai jos se on annettu säilytettäväksi talletusjärjestelmässä, arvopaperiin kohdistuvaan pantti- tai muuhun oikeuteen sovelletaan sen valtion lakia, jossa oikeus on merkitty rekisteriin tai tilille. Arvo-osuuteen kohdistuvaan oikeuteen sovellettavasta laista säädetään arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n 4 momentissa.

13 §

Selvitysjärjestelmän säännöt

Selvitysjärjestelmällä on oltava kirjalliset säännöt, joista on käytävä ilmi:

1) selvitysjärjestelmän ylläpitäjä tai ylläpitäjät;

2) minkä valtion lakia selvitysjärjestelmään sovelletaan;

3) miten sääntöjä muutetaan ja muutoksista ilmoitetaan osapuolille;

4) selvitysjärjestelmän osapuolet tai perusteet, joilla järjestelmään voi liittyä ja siitä erota tai erottaa;

5) selvitysjärjestelmässä selvittävät maksu- ja toimitusvelvoitteet ja niiden vahvistaminen selvitysjärjestelmän osapuolia sitoviksi;

6) selvitysjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet ja vastuu ja, jos ylläpitäjiä on useita, vastuun jakautuminen niiden kesken;

7) ajankohta, jolloin velvoite katsotaan ilmoitetuksi selvittettäväksi;

8) ajankohta, jonka jälkeen selvitysjärjestelmän osapuoli ei saa yksipuolisesti peruuttaa selvittäväksi ilmoitettua velvoitetta koskevaa määräystä;

9) selvitysjärjestelmän osapuolilta mahdollisesti edellytettävien vakuuksien antaminen ja hallinta;

10) kuinka häiriötilanteessa tai selvitysjärjestelmän osapuolen laiminlyötyä velvoitensa selvitysjärjestelmän toiminta hoidetaan.

Selvitysjärjestelmän ylläpitäjän on ilmoitettava selvitysjärjestelmän säännöt ja niiden muutokset valtiovarainministeriölle ennen selvitysjärjestelmän toiminnan aloittamista tai sääntömuutoksen voimaantuloa. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske

keskuspankkia, selvitysyhteisöä eikä optioyhteisöä.

14 §

Ilmoitukset komissiolle

Valtiovarainministeriön on yksilöitävä ja ilmoitettava komissiolle ne selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä annetun direktiivin soveltamisalaan kuuluvat selvitysjärjestelmät, joihin sovelletaan Suomen lakia.

Jollei kysymys ole keskuspankin ylläpitämästä selvitysjärjestelmästä, valtiovarainministeriön on, ennen kuin se päättää selvitysjärjestelmää koskevan ilmoituksen tekemisestä komissiolle, pyydettävä Suomen Pankilta ja rahoitustarkastukselta lausunto ja varmistuttava siitä, että selvitysjärjestelmän säännöt täyttävät 1 momentissa mainitussa direktiivissä asetetut vaatimukset. Sama on voimassa ennen kuin valtiovarainministeriö tekee 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen.

Valtiovarainministeriön on ilmoitettava komissiolle, mille Suomen viranomaiselle muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion on lähetettävä ilmoitus sen komissiolle ilmoittaman 1 momentissa mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluvan selvitysjärjestelmän osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisesta.

15 §

Selvitysjärjestelmän osapuolen ilmoitusvelvollisuus

Selvitysjärjestelmän ylläpitäjän on ilmoitettava valtiovarainministeriölle selvitysjärjestelmän osapuolet ja niitä koskevat muutokset.

Selvitysjärjestelmän osapuolen on sitä kysyttäessä ilmoitettava, mihin selvitysjärjestelmiin se osallistuu ja annettava tiedot näiden selvitysjärjestelmien sääntöjen keskeisestä sisällöstä.

16 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 11 päivänä joulukuuta 1999.

Tällä lailla kumotaan eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä maksujärjestelmän ehtoista 19 päivänä kesäkuuta 1997 annettu laki (588/1997) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja Suomen Pankista 27 päivänä maaliskuuta 1998 annetun lain (214/1998) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1004/1998.

Tätä lakia ei sovelleta, jos maksukyvyttömyysmenettely on alkanut ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain voimaan tullessa maksu- ja toimitusvelvoitteiden nettouttamista tai muuta selvittämistä harjoittavan selvitysjärjestelmän ylläpitäjän on täytettävä 13 § n 2 momentissa ja 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuutensa kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Laki

arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/1991) 5 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1387/1995 ja 993/1998, uusi 4 momentti seuraavasti:

5 a §

Jos omaisuudenhoitotilin tilinhaltija tai tilinhaltijan toimeksiantaja pitää muussa valtiossa rekisteriä tai tiliä arvo-osuuksiin kohdistuvista oikeuksista, oikeudenhaltijan oi-

keuksiin sovelletaan kyseisen valtion lakia, jollei tiliä koskevasta kirjauksista muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan 11 päivänä joulukuuta 1999.

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1999
